



UNIVERSITÄTS-  
BIBLIOTHEK  
PADERBORN

**Syntagma Iuris || Vniversi, Atque Legvm || Pene Omnium  
Gentium, Et || Rerum Pvblicarvm Præcipvarvm,||**

**Grégoire, Pierre**

**Francofurti ad Mœnum, M.D.XCIX.**

**VD16 VD16 G 2999**

13 de Cœmeteriis & Sepulcrorum iure.

---

[urn:nbn:de:hbz:466:1-97739](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-97739)

cum Iudæi imaginem Domini nostri Iesu Christi compertam, velut in eius contumeliam pupugissent, & flagellassent: cuiusq; latus cum pupugissent, tanta copia sanguinis & aquæ promanauit, vt in omnes orbis regiones, quantitas aliqua missa fuerit: Iudæis tanto miraculo consternatis ad fidem venientibus, vt auctor est Athanasius grauissimus & fidelissimus, lib. exhortationis ad monachos, tract. de passio. imaginis per septem capita. Scribit & Nicephorus Calix. li. 18. c. 14. Anatolium quendam Antiochiæ diis falsis sacrificantem, a Tyberio Imperatore Constantinopolim deductum, eumque, vt iudicium de eo feret, in custodiam missum in captiuorum locum, manibus post terga reuinctis: vbi cum esset virginis matris magnæ Mariæ statua quædam, & ad eam quasi supplicaturus se conuertisset, statua eum velut infandum & execerandum impurumve detestans, simul & criminis tanti arguens, tota se ab eo auertit. Est imago etiam quædam circa chori seu exedarum ambitum, in ecclesia sancti Saturnini Tholozæ lapidea, quæ se inclinavit sponte, antea recta, quo tempore ex pluribus luforibus vnus eo transeuntibus, blasphemias atroces commotus: quam obrem is crimine detecto ea inclinatione, laqueo suspensus præ foribus templi fuit, vt adhuc monumentum scriptura exaratum iuxta imaginem testatur. Sic ego noui, cum adhuc iuuenis essem, viros probos, qui se id vidisse affirmabant. Strabo quoque lib. 6. Geograph. narrat, in templo Veneris in Ilio cum Callandra a Græcis violaretur, Palladium sese auertisse, oculos atque ora aperuisse: Palladium autem erat imago lignea Palladis. Imo Ethnicis vix quicquam insigniter horrendum contigit, quin statua signum aliquod exhiberent, vt sepe accidisse annotat Iulius Obliquens lib. de Prodigis. veluti cū Ligures prælio victi delecte fuerunt L. Amylio Paulo, & Gn. Beblio Pamphilo Coss. hæc Martis moræ fuerunt, & Lanuui simulacrum Iunonis sospita, lacrymanit. Item Caio Mario, & Lucio Valerio Coss. quo tempore fugitiui in Sicilia trucidati sunt, quadrigæ auratæ a pedibus sudarunt. Et Lucio Marcio, & Sexto Iulio Coss. cum a Sila per ludos Romani trucidati, magna que strages in vrbe secuta, in arce Spoletana Apollinis simulacrum sudauit. Plura his similia transeo, sed mirabilius illud, quod ea ipsa hora qua Mauritius Imperator interfectus est Romæ Phocæ factione, res omnis vt gesta erat Alexandria innoceat, statuis decidentibus & clara voce dicentibus, quid ea ipsa hora Mauritio contigisset, Nicoph. Calix. lib. 18. c. 41. Paul. Diacon. Et quod legimus Dagonem idolum Philistinorum, ante arcam Dei contriisse conscis pedibus & manibus & capite, 1. Regum 5. Hæc certe admiratione digna sunt, & potestatis Dei summa argumenta, sine qua nec dæmones hifcere audent, vel quicquam innouare queunt, & cuius iussu tantum, iræ Dei etiã inter paganos, signa exhiberent. ¶ Et p̄inde animaduerti seuerissime cõsulo in istos impostores, qui & miracula simulant, & lipiana falsa supponunt: sunt enim falsarii, cum in falsis auctorandis lipianis, p̄oficis vsurpant ius. c. 1. de relig. & vener. sanct. Et ite sacrilegij, iisdemq; quibus illi p̄enis puniendi. Occidit gladio Nabuchodonosor sacerdotes Belis qui fingebant Belam deuorare apposita, Dan. 14. Nadab & Abiu, sacerdotes domini a Deo necati, q̄ in eius ministerio ignem alienum supposuissent, Leuit. c. 10. Vnus autem reliquiaru qualis sit, nemo non videt, & ita ad suffragia promerenda venerandas, & ad ecclesiarum sanctificationem pertinere: vt neque altaria, nec ecclesiæ consecrari debeant sine reliquiis martyrum, ca. de fabrica, & c. placuit vt altaria, de consec. dist. 1. Inibi tamen sacrosanctum Domini nostri Iesu Christi corpus sufficit, glof. in d. ca. placuit.

De Cæmeteriis, & sepulcrorum iure. Cap. 13.

- 1 Cæmeterij nominis ratio.
- 2 Quare consecrantur apud nos cæmeteria: item & quod dæmones ad caduera concurrant.
- 3 Cæmeterij sanctio, quod religiosus locus est.
- 4 De locis ubi conditi solebant antiquitus corpora.
- 5 Qui sit, vt propria aliquorum sint in Ecclesiis & Cæmeterijs sepulcra.
- 6 Libera sepultura electio: alioquin ibi sepeliendus, ubi quis suscepit sacramenta.
- 7 Electus locus sepultura a moriente, aliis quam eligenti non potest concedi, nisi necessitatis causa.
- 8 Monachi sepulturam non eligunt: item de aliis qui non eligunt.
- 9 Quæ Ecclesia habeat ius sepeliendi.

10 Quibus denegatur sacra sepultura.

11 Prohibitis sepeliri de factis sepulis in consecrato loco, pollutus locus debet iis exhumatis reconciliari.

12 Aliquando prohibitum laicos in Ecclesia sepeliri.

¶ Via futuæ resurrectionis spes in nobis firma & vera est, & animam immortalem esse, corpusque suum aliquando repetituram. Ideo & de sepeliendis corporibus honeste, ianctè, & religiose cura omniætatè & fere inter omnes nationes fuit: quanquam veri Dei cultus apud omnes non esset, quod pluribus docuimus lib. 2. præliudiorum optimi Iurisconsulti cap. 43. & 44. Idcirco & loca ubi conduntur corpora, dicta sunt cæmeteria, id est, dormitoria: id enim κοιμητήριον, ἵπὸ τῆ κοιμῆσις, dormire facio significat. Sic Diosidas apud Athenæum libr. 4. dipnos. τῆς οὐραίας apud Cretam dicit duos habere οἶκους, quorum vnum vocatur ἀνδρείον, alterum in quem dormitum mittunt hospites, κοιμητήριον. Vocauit & mortem dormitionem dominus, D. Ioan. Euang. c. 11. λέγει ὁ κ̄ρῑσ̄τος ἡμῶν κοιμητήριον, ἀλλ̄ ἂν πορεύομαι ἰνα ἐξυπνίσω αὐτὸν. Et postea, vt explicet ait, λέγει ὁ ἀπ̄ὸς τῆς, id est, Lazarius amicus noster dormit, sed vado, vt eum a somno excitem: Et postea, Lazarius mortuus est. Et alibi, non est mortua puella, sed dormit, Matth. ca. 9. D. Marc. 5. Suntque passim obuia similia in sacra pagina, Job. ca. 7. 11. 14. & 21. Psal. 65. & 4. 1. Corinth. 11. & alibi. Et apud prophanos quoque auctores sic vsurpatum. Qui enim nobis mortuus est, quia excitari non potest, Deo dormit, qui potest: verum quia expectanda est meta resurrectionis, & mors perpetuum somnium & ferreum dicitur, sicut apud Homerum Illiade 30. ver. 241.

ὅς ἐστὶν ὡς ἐν π̄σόν, κοιμηθεῖτο χ̄λλεος ἕπνον, Statim vt cecidit, dormiuit ferreum somnum.

Et Catullus ad Lesbiam:

Nobis cum semel occidit breuis lux,  
Nox est perpetua vna dormienda.

¶ Consecrantur apud Christianos cæmeteria iustis de causis, quarum & illa non contemnenda quod dæmones concurrere ad sepulcra soleant, vt ait D. Chrysostomus tom. 2. hom. 35. in Matth. Sicuti & legimus dæmoniacum in sepulcris habitasse, & ex illis vias obediisse, D. Marc. c. 8. Rationem reddit idem Chrysostomus homil. 29. in Mattheum, dæmones in sepulcris versari, quia periculosam opinionem hominibus ingerere conantur, quod hominibus qui abierint animæ, dæmones fiant, quod etiam a cogitatione nostra vnam ablit. & c. Franciscus quoque Venetus tomo 2. problematum sacra scriptura, sect. 2. proble. 79. & 80. tradit, mortuorum cadavera maxime frequentari ab spiritibus immundis: & inde cadauera, non ex se, sed ex spiritibus circumstantibus terrorem incutere, & maiorem solitario quam associato: & ideo accendi solere luminaria circa mortuorum corpora, vt arceantur potestates tenebrarum, quæ magis lucem timeant, quam tæpæ, aut vespertilioes: hinc aspersioem aquæ benedictæ, thurificationem, consecrationem cæmeteriorum. Et ita cæmeteria suo nomine nomen Christianos, non nisi modice mortuos esse legendos, nec exemplo eorum, qui spem non habent resurrectionis: etenim mortui nostri dormiunt tantum, 1. ad Thessalon. 4. ca. qui diuina, can. vbi cunctique, 13. q. 2.

¶ Est ergo Cæmeterium locus ecclesiasticæ sepulturae destinatus. Ecclesiastica causa, nempe fides resurrectionis, facit vt cæmeterium dicatur sepultura, nempe quod tantum dormire, & in vitam æternam sepultos excitandos arbitremur: locus nãque alius temere electus, in quem, veluti cadauer animalis bruti, homo infoditur, videtur potius desperantis sepulcrum, & vt loquar cum Propheta, sepultura asini, Hierem. c. 22. Religiosus hic locus in iure civili dicitur sepultura hominis, l. cum in diuersis, de reli. & sumi. funer. in P. Proinde cæmeteria sunt per episcopos ab aliis locis profanis & puris, quid purus locus, l. 1. §. de ca. & l. 2. §. purus, de relig. & sumi. funer. diuidenda, & consecranda, iuxta ecclesias, cap. 1. §. quæst. 1. ad sepeliendos Christianos, ca. aurum; 13. q. 2.

¶ Diximus in ca. de sepulcro violato, in criminibus, de locis ubi antiquitus conditi solebant defuncti de communi, de gentilitia, & cuiusque familie sepultura, & de pena violati sepulcri, vt bis non existimem repetendum. Dico autem nunc destinatum esse locu sepulcris comunem tantum, non in agris, vt antiquitus concil. Trib. can. 17. tum ob mala, quæ inde clam fieri poterat, vt quis posset homines ingulatos in suo sepulcro cõdere priuato seorsum: tum etiam, vt honestius & ritu ecclesiastico locoq; cõsecrato humarentur, quanquam bonis vilis sepultura non obfit, nec

lit, nec malis speciosa proficit, in cap. sacris, de sepult. can. ubicunque, 13. q. 5.

¶ In communi tamen loco cœmeterii, proprius locus & alicuius familie esse potest, c. fraternitatem, c. 3. de sepult. ut terra sepulturæ aliquorum in principio deputata, vel ante consecrationem emta propriis eorum sumibus, vel ædificato sepulcro, cap. aurum, 12. q. 2. c. precaria 10. q. 2. alioquin enim, ut simoniaca, reuocatur venditio loci sepulturæ, neque pecuniam licet exigere, ut quis in cœmeterio communi sepulturam habeat, abolita omni in contrarium consuetudine, c. abolende, c. 13. de sepult. c. quæstus est, & ca. præcipiendum, 13. q. 7. c. ad hæc, de rel. domib. In concil. Tribu. c. 16. & concilio V. atheniensi sub Leone I. Papa & Theodosio, Cesar. c. 3. Quamuis enim in loco, qui priuato in sepulturam in cœmeterio venditur, nemo adhuc sepultus fuerit, tamen locus consecratus est: multo magis si in ecclesia. Et quæ religiosis sepulcris adherent, religio sunt, l. quæ religiosis, de rei ven. in P. ca. quilibet, & c. si cut antiquus, 17. q. 4. ideo vendi nequeunt, neque enim religiosum nunc solum locum facit illatio mortui, quemadmodum iure ciuili, §. religiosum, de rer. diuis. l. 2. §. religiosum, de rel. & sumt. funer. in P. Maria, in l. in tantum, §. religiosum, de rer. diuis. in P. ut antea purus videatur locus & vendibilis, ut in l. si monumentum, & ibi Bal. que respicit, ubi possit, sed initiatio seu consecratio. Sicut & apud Ethnicos interdum solebant sepulcra per pontifices & sacerdotes eorum designari, ut ait Strabo in 1.

¶ Proinde tamen ex indulgentia pontificis quisque sine simoniaca, propriam habere poterit sepulturam in ecclesia, vel cœmeterio alio. Et potest quilibet ecclesiam, vel cœmeterium in sepulturam ex arbitrio eligere, c. foror, §. seq. c. Ebron, & c. vos, 13. q. 2. c. fraternitatem, de sepult. salua quarta parte parochialis ecclesiæ debita, c. de his, super eo, de sep. ap. Greg. c. fin. eo. tit. in 6. c. dudum, §. verum, de sepul. quæ secundum locorum consuetudinem definitur, c. cum super, & c. certificari, de sepul. Ibi enim, si alibi non eligatur, erit sepultura defuncti, ubi viuens suscepit sacramenta, c. 1. & c. in nostra, de sep. c. is qui, eo. tit. in 6. At si electa sit alicubi, cum iuramento non mutandi electionem, ibi sepeliendus est, ubi elegit, nec potest sententiam mutare, Specula, in tit. de instr. editio, §. compendiose, vers. quid si quis iurauit, & tit. de sep. vers. & nota quod si aliquis, secundum aliquos. Verum hodie hoc iuramentum interdicitur videtur, in c. 1. de sep. in 6. nisi ex voto, & nulla causa mutandi sit, c. si vero, de iur. iur.

¶ Sic tamen nec curio ecclesiæ, electæ & propriam alicuius sepulturam sua in ecclesia, alteri cedere potest eligente inuito. Bar. in l. 2. §. 1. de oper. pub. l. 2. & l. si plures, de reli. & sum. fun. qui non quidem dominium eius, sed vnum quæ situit: nisi ex iusta causa, quia non possit alius alibi commode sepeliri, ut notat Archidiaconus in c. præcipimus, 12. q. 1. Ludou. Rom. ling. 688. vel si ius sepulture legetur, ut fieri potest, Bar. in l. 3. §. si quis, de sepul. viol. Electio tamen sepulture intelligenda est libera in iis, qui decedunt, non ratione eorum, qui ius sepeliendi habent. Siquidem morturi eligere possunt, eo quo dictum est modo: dummodo si donec sint, l. in gradatam, de mune. & bono.

¶ Siquidem tamen monachi non eligunt, sed ubi vel religionem professi sunt, vel nouitium agunt, vel conuersionem, sepeliendi sunt, vide Boer. decis. 175. Innoc. in c. nimis in 1. & ibi in gl. in verbo eligi, de excess. prel. c. 1. 16. q. 1. nisi longe ab his locis deficient, ut non possint eo transferri, c. fin. de sep. in 6. Tunc enim, ut peregrini eligere possunt, vel si non eligant in cathedrali ecclesia sunt sepeliendi, vel in parochiali eius loci, vide Boer. in d. decis. 175. Et si de non peregrinis agatur: non eligunt sepulturam impubes, c. licet, in pr. de sep. in 6. vel furiosi, c. si de success. ab intesta. Serui autem puberes eligunt, pro impubes, dominis eorum, Angelus Clauasius, in Summa in ver. sepultura, n. 7. Si electio nulla fiat sepulture, ibi sepelietur filius, ubi ante sepultus pater, etiam si eius non sit heres, c. Ebron, 13. q. 2. Oldr. cons. 255. & 257. l. vel quod, & ibi Ba. de relig. & sumt. fun. in P. vide c. licet, de sep. in 6. Mulier cum viro ultimo, c. 3. §. si de sep. in 6. c. vnaqueq, 13. q. 1. c. quos Deus, 33. q. 2. eligat autem si velit, c. de vxore, de sep. apud Greg. Spiritus cum matre, non cum patre: ut naturalis tantum cum patre, nisi essent parentes in dignitate, teste Angelo in Summa in verbo sepultura, n. 21. Illi etiam, qui mortuos inferendi ius habent, ex titulo de mortuo inferendo, & nunciis sepeliendi habent, ut ait Hostiensis in Summa, de sep. §. quid ius funerandi, & heredes in sepulcro eorum cui succedunt, l. 4. §. 13. de relig. & sumt. fun. C. Qui inferri possunt in sepulcra familiaria & hereditaria, vide apud Azonem in Summa, de relig. & sumt. fun. C. nu. 5. & 6.

¶ Sed tamen & ecclesiæ, in quibus sepeliri quis desiderat, ius sepeliendi habere debent: nam illud commune non est omnibus, sed tantum his, qui habent populum seu parochos, vel quibus ex priuilegio conceditur, Innoc. in c. 1. de sep. ut in c. nimis iniqua, & c. nimis praua, de excess. prel. c. priuilegia, de priuileg. c. ex parte, de sep. veluti concessum cordigeris, minoribus, & prædicatoribus, c. dudum, de sep. in cle. Si ecclesia interdicta sit vel cœmeterium, sepeliri nemo potest in illis, c. si ecclesia, de priuileg. in 6. c. si de sep. ideo quis in parochiali sepeliendus est, vel si ea sit interdicta, apud monasterium propinquum, Archid. in c. 1. de sep. in 6. ¶ Sed tamen & ex parte decedentium nullo modo conceditur sepultura, & denegatur in loco consecrato interdictis, c. cum in partib. de ver. sig. paganis, c. ecclesiam, & c. seq. de consec. dist. 3. Iudæis, hereticis etiam post mortem damnatis, c. sane presertim, 24. q. 2. c. si episc. de heret. cle. 1. de sepul. vltimariis publicatis, c. quia in omnibus, de vltim. cle. 1. & c. quamquam, de vltim. in 6. mortem sibi consciscuntibus, c. placuit, 23. q. 5. tutorem testamento relinquentibus presbyterum, c. neg. apud, 88. dist. ex D. Cypria, excommunicatis, c. sicut, de heret. c. si, de sepul. maiori vel minori excommunicatione, c. sano quod super, 24. q. 2. blasphemis, impœnitentibus, c. statutus, de maled. monachis proprium habentibus, c. super quodam, de statu monach. in torneamento morientibus, c. 1. de torneament. raptoribus non satisfacientibus, c. 2. de rapt. quibus interdictus ingressus ecclesiæ, c. his qui, de sent. ex. in 6. paruulis non baptizatis, ite vltimo supplicio affectis, certis demitis casibus, tot. tit. de cadam. penit. in P. Et in summa ecclesiastica deneganda sepultura iis, qui extra communionem ecclesiæ sunt, ut quibus non communicare debemus vituis, nec communicemus mortuis, c. ex parte, & c. sacris, de sep. quales & notorii peccatores & incorrigibiles, mortali peccato infecti, c. non estimemus, c. quæstus, c. quibus, c. pro obuentib. 13. q. 1. c. placuit, 23. q. 5. c. quicumque, clericus, 23. q. 7. ¶ Quod si huiusmodi, qui sepeliri prohibentur, facti in ecclesia, vel cœmeterio sepeliantur, polluitur locus, & reconciliari debet Deo, c. consultus, de consec. eccl. vel alta. exhumatis sepulcris, si ossa commode possint internosci, non aliter, c. sacris, de sep. Habebant in religione positum Ethnici etiam, ne in æde sacra vel loco publico sepulture deputato paterentur impios sepeliri. Quare refertur ex Lyfimachida Alexandrini Thebai. lib. 13. de sepultura Oedipi, populum Thebanum, neque apud se consecraturum eum sepeliri ferre voluisse, memorem multarum calamitatum, quas propter illum sustinisset. Prohibet & lex regia, mulierem pregnantem, si mortua, humari, antequam partus ei excidatur: qui contra fecerit, spem animantis cum grauida peremisse videtur, Martia, l. 2. de mort. infer. in P. Imperator, de stat. hom. l. pregnantis, de pen. in P. Iure tamen ciuili quoque inuenio prohibitum, ne quis sepeliatur in loco, ubi martyrum sunt reliquæ, l. 2. c. de sacros. eccl. ut inde colligi possit, in ecclesia non esse sepeliendum. Atque in concilio Moguntiaco, c. 52. constitutum, ut intra ecclesias mortuus sepeliatur: nisi episcopi, aut abbates, aut digni presbyteri, vel fideles laici. Concilium Triburienſe c. 17. can. præcipiendum, 13. q. 2. & c. quibus, eod. vide Greg. li. 4. Dialog. c. 53. laicos ob miracula, quæ inde sepe contigisse dicit, omnino ab ecclesia arcer.

De religiosis, & sumtibus funerum, & de mortuo inferendo, & luctu. Cap. 14.

Lib. II. P. tit. 7. Wosenb. Meyez.

- 1 Edicta duo de iure sepulcrorum iuris ciuili.
- 2 Non licere transferre sepultos abque auctoritate superioris.
- 3 Capita edicti, Ne in alieno liceat sepelire, & ut funus liceat ducere, explicata: & de sumtibus funerum, & contra quos, qui impendit, agat.
- 4 Quæ impensa in funus tantum repetuntur, & quatenus, & qui fieri debent sumtus.
- 5 Pro quibus, & quando actio funeraria datur.
- 6 Quid contineat edictum: Ne quis prohibeatur mortuum inferre.
- 7 Ius inferendi mortui præscriptibile, non sepulcrum.
- 8 Leges circa mortuos sepeliendos honestatis.
- 9 Sepulcræ rationes quedam.
- 10 De legibus luctus mortuorum, & de pluribus luctus signis.
- 11 Prohibitum lugere milites Hierosolymitani sodalitiis.
- 12 Quæ persona lugeri debent, & quæ non.
- 13 Tempus, & modus lugendi maritis vxorum.
- 14 Modus lugendi, & luctus varius refertur.
- 15 De pompa exequiarum, & de ordine, quibus se habent.
- 16 De his, quæ sepeliebantur vna cum mortuis.